

НАЗИВ ФАКУЛТЕТА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ**ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**
-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовео комисију</p> <p>25.05.2017. Наставно-научно веће Медицинског факултета Нови Сад, Универзитет у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Проф. др Снежана Томашевић Тодоровић, ванредни професор Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду, за ужу научну област физикална медицина и рехабилитација, 15.11.2015. године. Клиника за медицинску рехабилитацију, Клинички центар Војводине Нови Сад, Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, Катедра за физикалну медицину и рехабилитацију</p> <p>Доц. др Александар Клашња, доцент Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду, за ужу научну област физиологија, 08.07.2014. године. Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, Катедра за физиологију</p> <p>Проф. Др Биљана Коцић, редовни професор Медицинског факултета Универзитета у Нишу, за ужу научну област Епидемиологија. 18.11.2014. године. Институт за јавно здравље Ниш, Медицински факултет Универзитета у Нишу, Катедра инфектологија и епидемиологија</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Сунчица, Љубомир, Ивановић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 08.07.1971. Владичин Хан, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив: Медицински факултет, Универзитета у Новом Саду, Дипломске академске студије здравствене неге-мастер, Мастер организатор здравствене неге,</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2011/12, Академске докторске студије, Јавно здравље</p>

5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>Фактори ризика за пад и функционална способност старих особа</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, табела, графикана и сл. Докторска дисертација је написана систематично, јасним и разумљивим стилем на 156 стране кроз 9 поглавља: Увод, Циљеви истраживања, Хипотезе, Материјал и методе, Резултати, Дискусија, Закључци, Литература и Прилог. Прво поглавље-Увод. У уводном делу кроз преглед савремене литературе описани су актуелни проблеми особа старијих од 65 година у општој популацији: заступљеност, старење, падови, фактори ризика за пад, функционална способност и страх од пада. У овом делу приказане су 3 табеле и 1 графикон. Друго поглавље- Циљеви истраживања. У овом делу описани су циљеви истраживања којих је било укупно 4. Треће поглавље-Хипотезе. Дат је опис за 4 постављене хипотезе. Четврто поглавље-Материјал и методе. У овом делу је објашњена величина узорка, инструменти коришћени у истраживању, статистичка обрада података и етичка разматрања. Пето поглавље-Резултати. Приказ резултата је кроз 37 табеле и 17 графикана. Шесто поглавље-Дискусија. У овом делу су кроз поређење са савременим литературним подацима на јасан и систематичан начин продискутовани резултати истраживања. Седмо поглавље-Закључци. У овом делу је описано 12 закључака. Осмо поглавље-Литература. Ово поглавље садржи 331 литературних навода. Девето поглавље- Прилог. У овом поглављу сачињен је приказ 7 прилога. Дисертација је написана на 156 стране и садржи 37 табела, 17 графикана, 331 референце и 7 прилога..
V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Наслов докторске дисертације је јасно формулисан и садржан је у спроведеном истраживању, конкретно и у потпуности приказује садржај предложеног рада те се као такав може прихватити. Увод , се састоји из шест делова. Први део чини теоријска анализа о заступљености старих особа и падова у општој популацији као и о савременом приступу процесу старења и старим особама. У другом делу указана је значајност дефиниције пада, епидемиологије, узроцима падова, постојећим проблемима у самоизвештавању о падовима и примени скрининг теста за рано откривање код старих особа које су у ризику од

пада. У трећем делу су приказане последице падова (физичке, социјалне, психолошке и економске). Четврти део говори о факторима ризика за пад (позитивна историја пада, пол, године старости, поремећај хода и равнотеже, полифармација, когнитивни проблеми, ортостатска хипотензија, вид и слух, конзумирање алкохола и дувана, коморбидитет и остале факторе ризика). Пети део говори о значају функционалне независности код особа старијих од 65 година, о функционалним способностима и њиховој процени. У шестом делу говори се о појави забринутости због пада која може да се деси код особа старијих од 65 година након пада и која их додатно функционално ограничава. Уводни део на сажет и разумљив начин представља најновија сазнања о проблематици наведеној у наслову.

Комисија сматра да је у уводу јасно наведена и оправдана тема испитивања, да је написан разумљиво и систематски, и да пружа целокупан приказ актуелне проблематике истраживања.

Циљеви истраживања и постављене хипотезе остале су идентичне са одобреним. Циљеви су прецизно дефинисани а научне претпоставке постављене коректно и јасно.

Циљеви истраживања су следећи:

1. Утврдити учесталост падова код особа старијих од 65 година у општој популацији и њихову повезаност са осталим обележјима испитаника.
2. Утврдити најчешће независне факторе ризика за пад код особа старијих од 65 година у општој популацији.
3. Утврдити повезаност независних фактора ризика за пад и функционалне способности код особа старијих од 65 година у општој популацији.
4. Утврдити повезаност забринутости због пада са ризиком за пад и функционалним способностима код особа старијих од 65 година у општој популацији.

Комисија сматра да су циљеви истраживања у овој дисертацији коректно и реално постављени.

У поглављу **Хипотеза**, кандидат је поставио следеће хипотезе:

1. Учесталост падова код особа старијих од 65 година у општој популацији је значајно је већа код особа које живе саме у односу на особе које живе са партнером и присутнији је код особа женског пола.
2. Независни фактори ризика за пад који су значајно чешћи код особа старијих од 65 година у општој популацији су: позитивна историја пада, поремећај равнотеже и хода, узимање три или више лека (полифармација) и когнитивни проблеми.
3. Нижи скор фактора ризика за пад је у негативној корелацији са вишим

скором функционалних способности код особа старијих од 65 година у општој популацији.

4. Виши скор забринутости од пада је у позитивној корелацији са вишим скором ризика за пад, а у негативној корелацији са нижим скором функционалних способности код особа старијих од 65 година у општој популацији.

Комисија сматра да су хипотезе истраживања у овој дисертацији коректно и реално постављене.

Материјал и методе које су коришћене у раду у овом поглављу јасно, разумљиво и прецизно описују када, где и како је спроведено истраживање, на који начин је одабран узорак, критеријуми за укључивање и искључивање из студије као и статистичка обрада података. Опис рада је прецизан, садржи све битне елементе на основу којих би се могао поновити. У питању је истраживање дизајнирано као студија пресека на 400 испитаника који су живели на територији општине Ниш. Овакав узорак омогућио је добијање резултата на основу којих се могу донети валидни закључци. Истраживање је спроведено кроз кућну посету од стране истраживача у пратњи патронажне сестре поливалентне патронажне службе Дом здравља Ниш. За статистичку обраду добијених података кандидат је користио стандардне статистичке методе које у потпуности одговарају овој врсти истраживања и које су омогућиле добијање валидних резултата. Протокол истраживања, коришћен у раду је јасан, прегледан и обухвата све параметре испитивања предвиђене методологијом истраживања.

Комисија је мишљења да изабране методе на адекватан и одговарајући начин омогућавају добијање актуелних и квалитетних научних резултата у складу са постављеним циљевима и хипотезама.

Резултати су приказани на 43 страни и у потпуности одражавају постављене циљеве и задатке. На почетку приказа резултата презентоване су основне социодемографске карактеристике а затим је утврђен ризик од пада на два начина: прво је коришћен **Скрининг тест за ризик од пада код старијих особа** (енгл. *Elderly Fall Screening Test – EFST*) на укупном узорку. Када су издвојени испитаници који су у умереном или високом ризику на узорку је примењен **Упитник за процену више фактора ризика за пад** (енгл. *Multi-factor Falls Questionnaire–MFQ*). Потом је поново на укупном узорку примењен други тест за процену ризика од пада, а то је **Тинетијев тест за процену равнотеже** (енгл. *Tinetti Balance Assessment*) у коме је садржан и део који се односи на праћење хода. Процена поремећаја равнотеже и хода заснована је на процени од стране истраживача, а на основу резултата испитаници су подељени у 3 групе, оне са ниским, повећаним и високим ризиком од пада. **Лотонова скала за процену инструменталних активности свакодневног живота** (енгл. *The Lawton Instrumental Activities of Daily Living – IADL*) представља инструмент за процену вештина потребних за самостални живот и њиме је тестирана функционална способност старих особа. **Интернационална**

скала за процену забринутости због пада (енгл. *Falls Efficacy Scale International* – FESI) коришћена је за добијање резултата процене страха од пада. Униваријатном и мултиваријатном линеарна регресијом и логистичком регресионом анализом одређивани су предиктивни фактори за пад. Такође су корелацијом добијени резултати интеракције фактора ризика за пад и функционалних способности старе особе као и повезаност са страхом од пада. Резултати су приказани кроз 37 табела и 17 графикана, са објашњењем у тексту, уверљиви су, доприносе прегледности у праћењу и садрже све битне елементе који омогућавају њихово потпуно сагледавање. Овакав начин приказа резултата истраживања, као и целокупно тумачење је урађено јасно и прегледно, систематски су обрађени, детаљно и критички продискутовани. Тумачење резултата се заснива на релевантним научним сазнањима.

Комисија сматра да су резултати прегледно и стручно приказани и произилазе из примењене методологије уз коришћење савремених статистичких метода.

Дискусија – подаци из литературе којима се кандидат служио су уверљиви и критички одабрани. Наведена литература је савремена и уско повезана за проблематику којом се бави кандидат. Тумачење резултата је јасно и прецизно. Детаљно је објашњен њихов значај и примена, у складу са актуелним сазнањима. Направљен је добар спој између података из литературе и резултата до којих је кандидат дошао у објашњењу дефинисаног проблема. Коментари добијених резултата указују на значај истраживања ове студије. Примењиви су у пракси те је могуће кроз даљи рад на овој проблематици извршити њихову верификацију и проширити испитивања у смислу сагледавања овог проблема са јавно здравственог аспеката, и применом планираних интервенција за превенцију падова код старих особа, подићи ово истраживање на виши ниво.

Комисија је мишљења да је дискусија свеобухватна и исцрпна уз коришћење литературних података који су адекватно одабрани, актуелни и релевантни за извођење валидних закључака из проучаване проблематике. Дискусија указује на завидно познавање проучаване проблематике пошто су добијени резултати у односу на актуелну литературу имали критички осврт и на тај начин допринели вредновању значаја ове дисертације.

Закључци су изведени правилно, у логичном редоследу и произилазе из добро, постављених циљева, формулисаних хипотеза и примењене адекватне методологије. Објективни су и прегледно изнесени. Добијени резултати су практично примењиви и научно актуелни, па пружају значајан допринос у могућности планирања програма превенције падова

код особа старијих од 65 година у општој популацији.

Комисија је мишљења да су закључци на јасан и адекватан начин представљени у складу са резултатима и примењеном адекватном методологијом.

Литература садржи попис 331 библиографских јединица. Кандидат је пажљиво одабрао научне радове, који на најбољи начин доприносе сагледавању проблематике ове докторске дисертације и дискусије резултата до којих је дошао. Литературни подаци су актуелни и адекватно одабрани за компарацију са резултатима истраживања.

Комисија је мишљења да је коришћена литература одговарајућа, савремена и правилно одабрана према захтевима теме која се разматра.

Прилози, ово поглавље је веома богато прилозима.

Комисија је мишљења да су прилози јасни и на адекватан начин допуњују докторску дисертацију.

Кандидат маг.организ.здрав.неге Сунчица Ивановић испунила је у својој докторској дисертацији обим и квалитет у односу на пријављену тему. Комисија је позитивно оценила сва поглавља докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. **Ивановић С.** Трговчевић С. „Фактори ризика за настанак страха од пада код старих особа у Србији“. Војносанитетски преглед.2016. Потврда. DOI:10.2298/VSP160620369I. (M23)
2. Репић Г. **Ивановић С.** Станојевић Ч, Трговчевић С. „Психолошки и духовни аспект квалитета живота код пацијената са колостомијом“. Војносанитетски преглед. 2016. Потврда. DOI:10.2298/VSP151118357R. (M23)
3. Трговчевић С. Недовић С. **Ивановић С.** Perception of social support of persons with spinal cord injury on the territory of the Republic of Serbia. Zdravstvena zaštita. 2017;46(1):84-90. (M53)
4. Стојановић З. Коцић М. Блаов Б. Миленковић М. Савић Н. **Ивановић С.** „Страх од пада“. Praxis medica. 2015; 44(3):61-66. (M 53)

5. Репић Г, Ивановић С. Утицај школске спреме на поједине сегменте живота код болесника са колостомијом. Acta Medica medianae 2017; 56(1): 75-81. (M52)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу резултата истраживања формулисани су јасни закључци:

1. У испитиваној популацији (особе старије од 65 година) падови су веома учестала појава и више од половине особа доживела је пад у последњих годину дана.
2. Женски пол представља независан фактор ризика за пад утврђен на основу оба инструмента (EFST и Тинетијевог теста за процену равнотеже).
3. Старост представља независан фактор ризика за пад утврђен на основу оба инструмента (EFST и Тинетијевог теста за процену равнотеже).
4. Нижи степен образовања представља независан фактор ризика за пад утврђен на основу оба инструмента (EFST и Тинетијевог теста за процену равнотеже).
5. Узимање више од 3 лека није се показало као независан фактор ризика за пад утврђен на основу оба инструмента (EFST и Тинетијевог теста за процену равнотеже)
6. Број чланова домаћинства није се показао као независан фактор ризика за пад утврђен на основу оба инструмента (EFST и Тинетијевог теста за процену равнотеже)
7. Број чланова породице се показао као независни фактор ризика за пад утврђен на основу IADL.
8. Модели за предикцију ризика од пада утврђеног на основу оба инструмента (EFST и Тинетијевог теста за процену равнотеже), базирани на социодемографским карактеристикама, показали су се као статистички значајни, а женски пол, године старости и степен образовања су се показале као независни предиктори
9. Ниво ризика од пада утврђен на основу EFST у негативној и умереној је корелацији са функционалним способностима испитаника утврђеним на основу IADL.
10. Забринутост због пада утврђена на основу FESI је у јакој позитивној корелацији са степеном ризика од пада утврђеног на основу EFST.
11. Забринутост због пада утврђена на основу FESI је у јакој и негативној корелацији са функционалним способностима испитаника утврђеним на основу IADL.
12. Предикција ризика од пада утврђеног на основу EFST могућа је уз висок степен детерминације на основу скорa Тинетијевог теста, скорa FESI и присуства ортостатске хипотензије.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања су приказани прегледно и систематично уз коришћење табела, графикона и одговарајуће тумачење у тексту. Графикони и табеле су добро креирани, прегледни и информативни. Добијени резултати су јасно и

<p>критички тумачени, на прикладан начин анализирани, логички повезани и упоређени са одговарајућим резултатима, наведеним у савременој литератури.</p> <p><i>Позитивно оцењујемо начин приказа и тумачење резултата истраживања.</i></p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p> <p>Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме</p> <p><i>Докторска дисертација кандидата магист. организ. здрав. неге Сунчице Ивановић под називом „Фактори ризика за пад и функционална способност старих особа“ је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.</i></p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе</p> <p><i>Докторска дисертација садржи све битне елементе научно-истраживачког рада на основу којих би се истраживање могло поновити.</i></p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p> <p><i>Ово је прво истраживање спроведено у Републици Србији на популацији старих особа које живе у кући или стану. Наше становништво стари, а то носи са собом велике проблеме, којиће се повећати уколико се не предузму превентивне мере за спровођење програма превенције широко засноване на научним доказима. Трошкови падова и повреда повезаних са падом представљају огроман терет за појединце, друштво и за наш здравствени систем у целости. Докторска дисертација "Фактори ризика за пад и функционална способност старих особа" представља значајан допринос у области примарне здравствене заштите и јавног здравља. На основу резултата истраживања добијена је јаснија слика о учесталости падова, факторима ризика за пад као и о функционалним способностима код особа старијих од 65 година који живе у кући или стану у Републици Србији.</i></p> <p><i>Као резултат сагледавања величине проблема и узрока настанка повреда код старијих особа могу се дефинисати адекватни превентивно промотивни програми фокусирани на најугроженије у дефинисаној популацији.</i></p> <p><i>Циљ оваквих програма био би рано откривање старих особа које су у ризику од пада, здравствено просвећивање о ризику факторима а самим тим и до смањења падова.</i></p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p> <p><i>Комисија није уочила недостатке докторске дисертације. Докторска дисертација не садржи формалне нити суштинске недостатке који би могли утицати на резултате истраживања.</i></p>

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
да се дисертација кандидата маг.организ.здрав.неге Сунчице Ивановић, под називом „Фактори ризика за пад и функционална способност старих особа“ прихвати и приступи се одбрани исте.

датум: 24.07.2017.

**НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ**

Проф. др сц. мед. Снежана Томашевић Тодоровић,
ванредни професор Медицинског факултета у Новом Саду,
Универзитета у Новом Саду

Доц. др сц. мед. Александар Клашња, доцент
Медицинског факултета у Новом Саду,
Универзитета у Новом Саду

Проф. др сц. мед. Биљана Коцић, редовни професор
Медицинског факултет у Нишу,
Универзитета у Нишу
